

Když struny lkají – řešení

- 1. Kryštof se dopustil v jednočinném souběhu dokonaných přečinů nedovoleného ozbrojování podle § 279 odst. 1 tr. zák., porušování domovní svobody podle § 178 odst. 1, odst. 3 tr. zák. a pokusu přečinu krádeže podle § 21 odst. 1, § 205 odst. 1 písm. b), odst. 3 tr. zák.**

Kryštof spáchal přečin krádeže vloupáním podle § 205 odst. 1 písm. b) tr. zák., neboť vnikl do uzavřeného prostoru nedovoleným překonáním uzamčení tak, že rozlomil zámek dveří poškozeného (§ 121 tr. zák.). Odcizil z bytu peněžitou částku ve výši 6 000 Kč a housle, o kterých se domníval, že mají hodnotu 100 000 Kč. Chtěl tedy způsobit škodu ve výši 106 000 Kč, tedy větší škodu (§ 138 odst. 1 tr. zák.). Jedná se o tzv. skutkový omyl pozitivní k okolnosti, která naplňuje znaky přísnějšího trestného činu. V tomto případě je pachatel potrestán za pokus tohoto přísnějšího trestného činu (§ 18 odst. 3 tr. zák.).

Byt je ve smyslu trestního zákoníku obydlím (§ 133 tr. zák.). Petr vnikl do obydlí jiného, a tím spáchal trestný čin porušování domovní svobody (§ 178 odst. 1 tr. zák.), přičemž čin spáchal se zbraní určenou k útoku proti osobě, která by ho při činu mohla překvapit (§ 178 odst. 3 tr. zák.).

Kryštof dále spáchal přečin nedovoleného ozbrojování podle § 279 odst. 1 tr. zák., neboť sobě bez povolení opatřil střelnou zbraň. Trestný čin nedovoleného ozbrojování je úmyslným ohrožovacím trestným činem. Základním právním předpisem, který upravuje problematiku střelných zbraní, je zákon č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o zbraních“). Podle ustanovení § 8 zákona o zbraních platí, že zbraň a střelivo může nabývat do vlastnictví, držet nebo nosit pouze ten, kdo je držitelem zbrojního průkazu nebo zbrojní licence, pokud zákon o zbraních nestanoví jinak. Výjimku v tomto ohledu tvoří dědění (srov. § 66 zákona o zbraních).

Kryštof jedním skutkem spáchal tři různé trestné činy, jde tedy o tzv. jednočinný souběh nestejnorodý. Za jeden skutek přitom nutno považovat všechny ty projevy vůle pachatele navenek, které jsou příčinou následku významného z hlediska trestního práva, pokud jsou zahrnuty zaviněním (srov. č. 8/1995 Sb. rozh. tr.).

Rozbití vázy v hodnotě 5 200 Kč není v tomto případě trestným činem poškození cizí věci podle § 228 tr. zák., protože Kryštof zničil cizí věc jednáním z nedbalosti. Trestným činem není ani poškození zámku dveří, neboť tímto (úmyslným) jednáním byla způsobena pouze škoda ve výši 4 100 Kč, tedy škoda nikoli vyšší než nepatrná (§ 138 odst. 1 tr. zák.).

- 2. V takovém případě posoudíme jednání Kryštofa jako dokonaný přečin krádeže podle § 205 odst. 1 písm. b) tr. zák.**

Kryštof by v tomto případě spáchal dokonaný přečin krádeže podle § 205 odst. 1 písm. b) tr. zák. Jedná se o případ tzv. skutkového omylu pozitivního podle § 18 odst. 2 tr. zák. Jde o omyl o skutkových okolnostech, které naplňují mírnější skutkovou podstatu. Právním důsledkem takového omylu je, že pachatel bude potrestán jen za mírnější úmyslný trestný čin. Právní kvalifikace ostatních trestných činů zůstávají beze změny.

3. Takové právní posouzení neodpovídá zákonu, neboť jednání Čenka je nutné posuzovat jako účastenství ve formě návodu k přečinu krádeže a přečinu porušování domovní svobody podle § 24 odst. 1 písm. b), § 205 odst. 1 písm. b), § 178 odst. 1 tr. zák.

Takové právní posouzení neodpovídá zákonu, neboť Čeněk tím, že v Kryštofovi vzbudil rozhodnutí spáchat konkrétní trestný čin, je účastníkem na trestném činu, kterým byla věc získána, a to ve formě návodu podle § 24 odst. 1 písm. b), § 205 odst. 1 písm. b) tr. zák., § 178 odst. 1 tr. zák. (za předpokladu, že nevěděl, že Kryštof si opatří k činu zbraň).

Trestný čin, na který podílnictví navazuje, se v teorii nazývá trestným činem hlavním či základním. Podílnictví napomáhá tomu, aby byl zachován stav vytvořený základním trestným činem. Postih pachatele zároveň za hlavní trestný čin a za trestný čin podílnictví je vyloučen již pojmově, jelikož „nikdo se nemůže podílet na svém vlastním trestném činu“. Vyloučení možnosti činit odpovědným za trestný čin podílnictví podle § 214 tr. zák. i pachatele (tj. i účastníka) trestného činu hlavního je patrné již z textu zákona, podle něž se podílnictví musí vztahovat k věci nebo jiné majetkové hodnotě, „*která byla získána trestným činem spáchaným ... jinou osobou*“ [srov. § 214 odst. 1 písm. a) tr. zák.]. Věc nebo jiná majetková hodnota tak musí být získána trestným činem jiné osoby než podílníka. Pachatel, který spáchal trestný čin z podnětu návodce, není „jinou osobou“ ve smyslu podílnictví, nýbrž jednou z osob, které spolu s návodcem (účastníkem) provádějí trestnou činnost (č. 50/1972 Sb. rozh. tr.). Trestného činu se tedy nemůže dopustit ten, kdo se podílel jako spolupachatel nebo účastník na trestném činu, jímž byla získána věc, kterou na sebe převedl (č. 5/1993 Sb. rozh. tr.).

4. V takovém případě posoudíme jednání Kryštofa jako další skutek, kterým je dokonán zločin vydírání podle § 175 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zák.

Kryštof v tomto případě spáchal další skutek, kterým je dokonán zločin vydírání podle § 175 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zák. Čin byl dokonán v momentě, kdy se Kryštof otočil, vytáhl sekyrku, začal se rozmachovat a křičet, že Barboru rozseká na kousky. V uvedeném případě se nemůže jednat o trestný čin nebezpečného vyhrožování podle § 353 tr. zák., neboť Kryštof pohrůzkou násilí se snažil donutit Barboru, aby zanechala jeho pronásledování. Nutil tedy násilím jiného, aby něco konal, opominul nebo trpěl (srov. 175 odst. 1 tr. zák.).

Tento čin spáchal Kryštof se zbraní. Pokud trestní zákoník nestanoví jinak, rozumí se zbraní cokoli, čím je možno učinit útok proti tělu důraznějším (srov. 118 tr. zák.). Zbraní se tu rozumí nejen zbraň v technickém slova smyslu. Užitím zbraně k útoku podle § 118 tr. zák. je nejen užití zbraně k fyzickému násilí, ale i její užití k působení na psychiku poškozeného, tj. k hrozbě (rozmachování se sekyrkou). Trestný čin vydírání je spáchán se zbraní ve smyslu § 175 odst. 2 písm. c) nejen tehdy, jestliže pachatel užije zbraň k přímému fyzickému násilí vůči osobě, aby dosáhl svého cíle, ale i tehdy, jestliže užije zbraň k zastrašování pohrůzkou, že užije zbraň k fyzickému útoku vůči napadenému, nesplní-li to, k čemu ho nutí (srov. č. 25/1983 Sb. rozh. tr.).

5. Takový postup neodpovídá ustanovení § 83 odst. 1 a 2 a § 83a tr. řádu.

Podle původního znění § 83a tr. řádu mohl prohlídku nebytových prostor nařídít v přípravném řízení policejní orgán nebo státní zástupce. Policejní orgán k tomu potřeboval předchozí souhlas státního zástupce. Ustanovení § 83a odst. 1 části věty první a věty druhé tr. řádu „ , v přípravném řízení státní zástupce nebo policejní orgán. Policejní orgán k tomu potřebuje předchozí souhlas státního zástupce.“ zrušil s účinností od 8. července 2010 Ústavní soud.

V případě výkonu domovní prohlídky či prohlídky jiných prostor se jedná zejména o omezení základního práva osoby na nedotknutelnost jejího obydlí, kterou garantuje čl. 12 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Rovněž Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod v čl. 8 odst. 1 garantuje toto základní právo, když stanoví že: „Každý má právo na respektování svého soukromého a rodinného života, obydlí a korespondence.“ Stejně tak Mezinárodní pakt o občanských a politických právech v čl. 17 garantuje jednotlivci toto základní právo chránící jej proti „svévolnému zasahování do soukromého života, do rodiny, domova nebo korespondence“. Ústavní soud vyložil právo na nedotknutelnost obydlí v širším kontextu práva na ochranu soukromí a ve své argumentaci vyšel mimo jiné z judikatury Evropského soudu pro lidská práva, která vykládá pojem obydlí širěji, než jak doposud činila česká teorie a praxe. Závěrem Ústavního soudu je, že stejně jako v případě výkonu domovní prohlídky, tak i v případě výkonu prohlídky tzv. jiných prostor a pozemků nezbytně dochází k zásahu do soukromé sféry jednotlivce prostorově vymezené, a pro takový zásah je třeba předchozí povolení soudu.

Po novele trestního řádu č. 459/2011 Sb., účinné od 1. ledna 2012, se podle § 83a odst. 1 tr. řádu na nařízení a provedení prohlídky tzv. jiných prostor a pozemků užije obdobně § 83 odst. 1 a 2 tr. řádu. Nařídit prohlídku jiných prostor a pozemků ve smyslu § 83a tr. řádu tak může předseda senátu a v přípravném řízení na návrh státního zástupce soudce.

6. V souladu s ustanoveními § 60 odst. 4 písm. a) a § 250 odst. 1 tr. řádu půjde o odvolání podané včas a oprávněnou osobou.

Platí sice, že vzdá-li se svéprávný obžalovaný výslovně odvolání, nemůže je pak podat ani prostřednictvím svého obhájce, avšak odvolání se lze účinně vzdát až po vyhlášení rozsudku, kterého se takové prohlášení týká (srov. § 250 odst. 1 tr. řádu *a contrario*). Z logiky věci tomu nemůže být jinak, neboť rozsudek existuje od té doby, kdy je vyhlášen. Vzdát se odvolání před vyhlášením rozsudku, např. v závěrečné řeči, je tedy neúčinné.

Adam dodržel osmidenní lhůtu pro odvolání (§ 248 odst. 1 tr. řádu), neboť se jedná o procesní lhůtu, pro jejíž dodržení stačí odevzdání k poštovní přepravě poslední den lhůty [srov. § 60 odst. 4 písm. a) tr. řádu].

7. Soud nepostupoval správně, viz § 261 tr. řádu. Správně měl zrušit výrok o vině a trestu také u obžalovaného Čeňka.

Soud správně zrušil výrok o vině a trestu obžalovaného Kryštofa a vrátil věc státnímu zástupci k došetření, když zjistil, že telefonní odposlechy, které sloužily jako stěžejní důkaz k prokázání viny obou obžalovaných, nebyly získány v souladu s trestním řádem. Jde o tzv. neodstranitelné procesní vady ve smyslu ustanovení § 260 tr. řádu.

Při rozhodování odvolacího soudu platí zásada tzv. *beneficia cohaesionis* (dobrodiní v souvislosti). Soud však ve vztahu k obžalovanému Čeňkovi tuto zásadu, která je jedním z průlomů do principu nezměnitelnosti a závaznosti rozhodnutí, nerespektoval. Podle zásady *beneficium cohaesionis* prospívá-li důvod, kvůli kterému rozhodl odvolací soud ve prospěch některého obžalovaného, také dalšímu spoluobžalovanému nebo zúčastněné osobě, rozhodne odvolací soud vždy též v jejich prospěch (§ 261 tr. řádu). Takový postup odvolacího soudu je obligatorní.